

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/101/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2512202313
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Slováčková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2512202313.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Slováčkovej a sudcov Mgr. Jozefa Mačeja a JUDr. Evy Behranovej v právnej veci žalobkyne: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej splnomocnenkyňou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanému: Z. N., nar. X. M. XXXX, bytom K. XXXX/X, S., o zaplatenie 4.298,18 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 21. októbra 2014 č. k. 10C/63/2012-96 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. zamietol žalobu (ktorou sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť jej sumu 4.298,18 eur, úrok z omeškania vo výške 14,25% ročne zo sumy 4.177,78 eur od 1. marca 2008 do zaplatenia) a II. žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanovením § 2 ods. 1 písm. a) a b), § 4 ods. 1 a 2 ZoSÚ (zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona SNR č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov), § 100, § 101, § 524 ods. 1, 2 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), § 5b ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov), § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne ho zdôvodnil premlčaním práva žalobkyne podľa občianskoprávných predpisov, vzhľadom na spotrebiteľský vzťah založený zmluvou o splátkovom úvere uzavretej medzi právnu predchodkyňou žalobkyne (Ľudová banka, a. s., Bratislava) a žalovaným dňa 5. decembra 2005, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý spotrebný úver, ktorý sa stal v dôsledku vyhlásenia mimoriadnej splatnosti pohľadávok 295623 zo 6. februára 2008 splatným 12. februára 2008. Nasledujúcim dňom začala plynúť premlčacia lehota, ktorá márne uplynula, žalobkyňa nárok uplatnila až 13. februára 2012, teda po uplynutí premlčacej lehoty v dôsledku čoho súd prvého stupňa zamietol žalobu. Premlčanie charakterizoval ako kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého môže povinný subjekt čeliť súdnemu uplatneniu práva a má za následok zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno veriteľovi súdne priznať. V zmysle § 5b ZoOS súd prvého stupňa ex offo prihliadal na oslabenie nároku veriteľa voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania, keďže ide o spotrebiteľský vzťah a posúdenie premlčania podľa obchodnoprávneho predpisu by bolo v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1a § 151 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého žalovanému ako úspešnému účastníkovi konania vznikol nárok na náhradu trov, ktoré mu však neboli priznané, pretože si túto náhradu trov neuplatnil.

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podala včas odvolanie žalobkyňa navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe, alternatívne navrhla zrušenie rozsudku a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vytkla súdu prvého stupňa nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné zistenie skutkového stavu. Predmetná úverová zmluva bola uzavretá 5. decembra 2005, v dôsledku čoho sa nespravujú nároky z nej vzniknuté novelizovaným ustanovením § 52 ods. 1 O. z., účinným od 1. januára 2008 (ustanovenia § 52 až 54 O. z. sa do 31. decembra 2007 vzťahovali len na kúpnu zmluvu o dielo a na iné zmluvy upravené v 8. časti O. z., ako i na zmluvu podľa § 55 O. z.). Práve vzťahy zo zmluvy o úvere uzavretej pred 1. januárom 2008 sa preto spravujú ustanoveniami Obch. z. bez ohľadu na povahu účastníkov. Na daný prípad bol tak daný dôvod aplikovať ustanovenia o premlčacej dobe podľa Obch. z., pretože ide o absolútny obchodnozávazkový vzťah, napriek tomu, že jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ. Žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo 3/2011 z 28. apríla 2011 (podľa ktorého záväzkové vzťahy vzniknuté zo zmluvy o úvere, sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú záväzkovou časťou Obch. z.). Obdobný právny názor odznel aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo 4/2012 z 27. marca 2013, podľa ktorého hlavným záväzkovým vzťahom, z ktorého žalobca vyvodzuje nárok, je zmluva o úvere spravujúca sa ustanoveniami Obch. z., preto právny vzťah medzi žalobcom a ručiteľom a žalovaným ako dlžníkom bolo potrebné posúdiť podľa príslušných ustanovení Obch. z., následne aj otázku premlčania žalobcom uplatneného nároku. Nesúhlas s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa žalobkyňa vyjadrila aj citovaním niektorých častí odôvodnenia rozhodnutí krajských súdov (v Banskej Bystrici, v Trnave, v Prešove a v Žiline), podľa záverov ktorých premlčanie aj v prípade spotrebiteľských zmlúv, majúcich formu absolútneho obchodu, sa spravuje výlučne Obch. z.. Podľa komentára k § 52 O. z. je tiež dôležité posúdiť, či ide o zmluvu občianskoprávnou alebo obchodnoprávnou, pretože v mnohých prípadoch bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu týchto kódexov, napr. úpravu o premlčaní.

Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba, účastníčka konania (§ 201 a § 204 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 201 a § 202 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je nedôvodné, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny a je potrebné ho potvrdiť (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený dňa 9. februára 2016 (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.. Odvolací súd nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by nemal súhlasiť s argumentáciou použitou súdom prvého stupňa na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia. U dôvodov predostretých súdom prvého stupňa dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O.s.p.), odvolací súd však pre potrebu vyporiadať sa i s tzv. odvolacími námietkami a aj pre celkovú úplnosť dopĺňa (§ 219 ods. 2 O.s.p. in fine) zhodne ako v rozsudku tunajšieho súdu zo 17. februára 2016 sp. zn. 10Co/486/2015 nasledovné:

„Súd prvého stupňa správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným ako spotrebiteľskú zmluvu, keďže táto spĺňa definičné znaky označujúce jej subjekty a to spotrebiteľa (osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a dodávateľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti), aj podľa právneho poriadku platného v čase jej uzavretia (§ 52 ods. 2, 3 O. z. v znení účinnom do 31.12.2007). Podľa ZoSU (§ 2 ods. 1 písm. a/) má tiež charakter spotrebiteľského úveru dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Tento právny vzťah možno podriaďiť aj pod režim ustanovení zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších zmien a doplnení (platného v čase uzavretia zmluvy), keďže v zmysle jeho ustanovenia § 23a ods. 1 sú spotrebiteľskými zmluvami aj zmluvy uzavreté podľa Obch. z. (okrem zmlúv podľa O. z. i všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje).

Úprava spotrebiteľskej zmluvy potom tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval O. z. (ktorým bola dopĺňaná definícia spotrebiteľskej zmluvy), ako aj ZoOS. Na úrovni komunitárneho práva bolo prijatých pomerne veľa smerníc a nariadení, ktoré sa týkajú problematiky ochrany spotrebiteľa. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt (spotrebiteľ) domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. v rozhodnutí C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc). Vzhľadom na nadradenosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc (predovšetkým čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách chrániaci situáciu znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a smerujúci k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou), bolo potrebné pri výklade definície nachádzajúcej sa v ustanovení § 52 O. z. a ustanoveniach ZoOS (v znení platnom a účinnom v čase uzatvorenia predmetných zmlúv) vychádzať z rozšíreného výkladu definície spotrebiteľskej zmluvy, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, t. j. kvalifikovať ako spotrebiteľskú zmluvu každú zmluvu, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Bolo preto povinnosťou súdu prvého stupňa reflektovať obsah a účel európskej ochrany spotrebiteľa, obsiahnutý v príslušných smerniciach, aj definičné znaky spotrebiteľskej zmluvy, keďže žalobkyňa sa domáha svojho nároku voči žalovanému, ktorý je spotrebiteľom.

Z uvedeného potom možno vyvodiť záver, že prípadná nedôslednosť pôvodnej právnej úpravy O. z. (účinnnej do 31.12.2007) nemôže mať za následok nemožnosť spotrebiteľa (vo vzťahu k uplatňovaným nárokom voči nemu zo zmlúv uzavretých do 31.12.2007), reálne sa domáčať práv priznaných normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 - § 54 O. z.). Až novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 1 predstavuje správne transponovanú definíciu spotrebiteľskej zmluvy (ktorou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom).

Obdobný uvedenému je prípad novelizácie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z., ktoré už normatívne vyriešilo prednostnú aplikáciu O. z. pred ustanoveniami Obch. z. (na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ). Podľa záverov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCo/12/2014 z 21. apríla 2015 novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z. (účinné od 1. mája 2014) sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Je potrebné zdôrazniť, že súdna prax vyšších súdov, zohľadňujúca nadradenosť komunitárneho práva, ako rozhodujúceho súboru právnych noriem pri výklade národného práva v súvislosti s konaním, v ktorom sa uplatňuje právo proti spotrebiteľovi, ustálila aj do uvedenej doby prednostnú aplikáciu ustanovení O. z. (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/126/2012, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/716/2014). Námietka žalobkyne o nutnosti favorizovať Obch. z. neobstojí, pretože všetky režimy a opatrenia určené na ochranu spotrebiteľa platia bez ohľadu na typ štandardnej formulárovej zmluvy, a teda platili a platia aj vo vzťahu k úverom ako tzv. obchodnoprávnym vzťahom (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2010 z 27. januára 2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnený nárok je plnením zo spotrebiteľskej zmluvy bolo potrebné na daný prípad aplikovať občianskoprávnu úpravu premlčania, ktorá vzhľadom na dĺžku premlčacej doby, je pre žalovaného ako spotrebiteľa priaznivejšia (v porovnaní so štvorročnou premlčacou lehotou podľa Obch. z.). Nič na tom nemení skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi pôvodným veriteľom a žalovaným je tzv. absolútnym obchodno-závazkovým vzťahom, ktorý sa riadi režimom Obch. z. bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý môže byť prítomný tak v občianskoprávných ako aj obchodnoprávných vzťahoch. Nemožno opomenúť ani ustanovenie § 54 ods. 1 O. z. podľa ktorého zmluvné podmienky

upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ si nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie, a preto je v legitímnom očakávaní použitia pre neho priaznivejšej právnej úpravy (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 5Co/716/2014-63, zo 16. decembra 2014). Pravidlo prednostnej aplikácie ustanovení O. z., ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie, bolo odobrené aj Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorý v uznesení sp. zn. I. ÚS 402/2013-10 z 19. júna 2013 konštatoval, že prednostným uplatnením O. z. na prospech spotrebiteľa na úver ako absolútny obchod upravený v Obch. z. nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa.

Odvolačný súd sa rovnako stotožnil s aplikáciou ustanovenia § 5b ZoOS na súdenú vec, zakotvujúceho povinnosť súdu v každom konaní preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný (prípadne či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok po práve priznať). Uvedené ustanovenie má procesný charakter a bolo zavedené zákonom č. 102/2014 Z. z. a keďže neobsahuje osobitné prechodné ustanovenie, ktoré by účinky posúvalo na veci rozhodované po účinnosti predmetnej právnej úpravy, je potrebné ho aplikovať na všetky súdené veci v čase rozhodovania (ide o tzv. režim okamžitej aplikovateľnosti, uplatňovanej pri procesných predpisoch). Súd prvého stupňa správne kvalifikoval nárok uplatnený žalobkyňou ako premlčaný, aplikujúc hmotnoprávne ustanovenie o všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, keď právna predchodkyňa žalobkyne vyhlásila dňa 12. februára 2008 splatnosť všetkých pohľadávok č. 295623. Pokiaľ bola žaloba podaná na súde 13. februára 2012 správne súd prvého stupňa konštatoval, že bola podaná po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej doby podľa občianskeho práva, žalobu preto správne zamietol.

S poukazom na vyššie uvedené závery, odvolací súd sa nemohol stotožniť s odvolacími námietkami žalobkyne, poukazujúcimi na prednostnú aplikáciu ustanovení Obch. z. aj v prípade spotrebiteľskej zmluvy a s tým spojenú rozhodovaciu činnosť označených súdov. Podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je daná viazanosť právnym názorom vysloveným skorším rozhodnutím súdu rovnakého stupňa, pričom všeobecne záväzný charakter nemajú ani judikáty. V zmysle záverov ústavnoprávnej judikatúry však Ústavný súd akceptuje práve teleologický výklad právnej normy, ako aj interpretačný postup všeobecných súdov, ktorý je spôsobilý v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zisťovaní jej obsahu, účelu a zmyslu (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 650/2013). Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie je daná tiež povinnosť eurokonformného výkladu národného práva, so zachovaním nepriameho účinku jednotlivých smerníc (pri naplnení cieľov vysokej ochrany spotrebiteľa garantovaných komunitárnym právom). Aplikáciu občianskoprávnej úpravy v otázke premlčania v spotrebiteľských zmluvách potvrdila vyššie uvedená rozhodovacia prax súdov, pričom rozhodnutia vyšších súdov označených žalobkyňou v odvolaní (v citovaných častiach) nezohľadňujú nadradenosť komunitárneho práva, primárne ako aj sekundárne pramene práva Európskej únie, vrátane rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie, smerujúce k náležitému vyvažovaniu postavenia spotrebiteľa ako slabšej strany v hmotnoprávných a procesnoprávných vzťahoch (v dôsledku len iluzórnej slobody spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy s dodávateľom a s tým spojenej nerovnováhy zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa). Preto vo svetle eurokonformného výkladu dotknutých právnych noriem nebolo možné sa so žalobkyňou uvádzanými rozhodnutiami na podporu jej tvrdení (v danom prípade) stotožniť. Uvedené sa vzťahuje aj na žalobkyňou citovanú odbornú literatúru.

Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offa (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah, vrátane výberu zmluvného typu (rozsudky SD EÚ C-240/98 až C 244/98 Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). V kontexte uvedeného bolo potrebné riešiť aj dualizmus právnej úpravy dotknutých inštitútov podľa O. z. a Obch. z.. Najvyšší súd Slovenskej republiky v posudzovanej kauze v konaní sp. zn. 6M Cdo/4/2012 (na ktoré poukazovala žalobkyňa v odvolaní) ani nevyslovil právny názor týkajúci sa favorizácie ustanovení O. z. alebo Obch. z. v prípade spotrebiteľskej zmluvy“.

Odvolačný súd preto podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o trovách konania úspešného žalovaného.

Súd prvého stupňa dôvodne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p., na základe ktorého vzniklo žalovanému právo na náhradu trov konania, avšak vzhľadom k tomu, že žalovaný si náhradu trov konania neuplatnil a zo spisu vznik trov konania tohto účastníka nevyplýval, dôvodne žalovanému náhrada trov prvostupňového konania nebola priznaná.

Obdobne aj v odvolacom konaní bol žalovaný úspešný a podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. mu vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Ani tu však žalovaný nepodal návrh na priznanie náhrady trov odvolacieho konania a zo spisu vznik trov konania tohto účastníka nevyplýval, preto žalovanému náhrada trov odvolacieho konania nebola priznaná.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.